DENUMIRI CROMATICE RECENTE DE ORIGINE STRĂINĂ

Florica Dimitrescu
Universitatea din Bucureşti / Academia Română

Résumé. ***Dénominations récentes de couleur d'origine étrangère***. *Dans l'article qui suit, l'auteur s'occupe, en poursuivant autres études sur le même thème, celui des chromatismes, des origines de quelques nouvelles dénominations de couleur. Toutes ces dénominations formées de termes indépendants ou de syntagmes chromatiques on les a extraits de la presse récente. On doit souligner que la grande majorité de ces dénominations n'appartiennent pas à la langue parlée, mais elles figurent dans le langage de la presse et, par conséquent, elles devaient être signalés et, en quelque sorte, expliquées. Leur évolution dans la langue roumaine devra être suivie. Les exceptions déjà intégrées dans la langue roumaine sont extrêmement peu nombreuses parmi les dénominations présentes dans cet article. Si dans les dix années suivantes elles ne seront pas attestées en roumain, on ne les consignera dans les éditons futures du Dictionnaire des mots récents.*

Mots-clés: *dénomination, couleur, emprunt, barbarisme, assimilation*.

Dedicat Elenei Dragoş, în semn de preţuire,
împreună cu un gând frumos pentru aniversare!

Numele culorilor, al nonculorilor şi al nuanţelor lor face parte din aria lexicală de bază a oricărei limbi, printre care şi a limbii noastre. De menţionat că primele culori întâlnite de om au fost cele din n a t u r ă, în special la florile şi la legumele cultivate de acesta. Credem că este necesar de amintit aici că termenul generic *floare* avea în limba veche şi sensul "culoare", fapt asupra căruia mi-a atras atenţia colega Iulia Mărgărit – specialistă în dialectologie de la Institutul de lingvistică din Bucureşti, căreia îi mulţumesc şi pe această cale – din motivul foarte simplu, indicat în DA, s.v. *floare*, că în slavă termenul *cveat* avea ambele accepţii, "floare" şi "culoare". Ceea ce este specific şi demn de semnalat pentru limba română este că, încă din anul 1882, deci de acum 137 de ani, câmpul semantic al culorilor a format obiectul de studiu al unui tânăr de 35 de ani, preot, învăţător, folclorist şi etnolog, Simeon Florea Marian. Acesta, ales cu un an

BDD-V5054 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:47 UTC)

mai devreme membru al Academiei Române, a publicat volumul intitulat *Chromatica poporului român*. Prin această lucrare, autorul – fidel concepţiei marelui B. P. Hasdeu – „a contribuit la punerea bazelor etnografiei româneşti prin mari lucrări de sinteză asupra culturii populare“ (DMAR, s.v. *Marian, Simeon Florea*). În istoria lexicului limbii române, la micul număr de culori pe care le întâlnim în textele româneşti vechi cu caracter religios, s-au adăugat altele, în special pentru a denumi n u a n ţ e l e multiple ale acestora, prin împrumuturi, în perioada mai veche, din limbile slave şi din turcă, iar mai de curând în special din franceză şi din italiană; asupra cercetării acestora s-a aplecat un mare număr de specialişti care, însă, de circa 30 de ani, deci după revoluţia tinerilor din decembrie 1989, se confruntă cu o adevărată „avalanşă” de noi denumiri de nuanţe provenite, cele mai multe, din limba engleză. În măsura posibilului, le vom exemplifica pe unele dintre acestea şi vom încerca să le urmărim destinul în interiorul limbii noastre de astăzi, nu înainte de a face trei menţiuni:

1) În această lucrare m-am bazat exclusiv pe termenii şi sintagmele cromatice excerptate de mine din ziarele şi revistele indicate la bibliografie. Unele elemente cromatice au fost discutate şi în alte lucrări, dar, în general, fără a li se nota d a t a apariţiei, de exemplu, nuanţa *magenta* a fost înregistrată, în context, în Chelaru-Murăruş, DNC, p. 210.

2) Este de remarcat că, dintre sursele noilor elemente lexicale, cele mai numeroase exemple aparţin suplimentului ziarului *Adevărul,* WP *(Weekend plăcut*) care are o rubrică de modă ce figurează, de obicei, la p. 36–37. Din această perspectivă, a termenilor şi a sintagmelor cromatice recente, „contribuţia” altor ziare sau reviste există, dar este minimă în raport cu WP.

3) De multe ori în citatele de mai jos apare numele propriu *Pantone*. Este vorba despre un institut american cu această denumire, „o autoritate în materie de modă care dă tonul în privinţa culorilor ce vor fi în trend atât în zona de vestimentaţie, cât şi de design interior” (WP, 19.VII.2019, p. 36). Acest institut, în luna decembrie a anului precedent, pur şi simplu – după cercetări făcute timp de un an de zile – „decretează” care va fi culoarea sau nuanţa „la modă”/ în anul viitor; din această perspectivă, vezi, dintre exemplele de mai jos, *greenery*, *grenadine.*

Iată, clasificate alfabetic, o serie de noi denumiri cromatice, indiferent dacă apar ca elemente lexicale unice sau în sintagme:

Autumn marple – „Despre *autumn marple* se poate spune că este culoarea dedicată nuanţelor clasice de toamnă, fiind un amestec de maro şi oranj care inspiră căldură” (WP, 23.VIII.2017, p. 36); vezi şi *grenadine*. Este un binom de provenienţă engleză până acum neasimilat în limba română.

Ballet slipper – „O nuanţă diafană de roz pal, cum este cea denumită de Pantone, poate fi alegerea perfectă pentru rochii de cocktail… Din seria

BDD-V5054 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:47 UTC)

de nuanţe care au darul de a te învălui plăcut în sezonul care urmează (n.n. – toamna) se remarcă şi rozul pal *ballet slipper*, verdele proaspăt golden lime" (WP, 23.VIII.2017, p. 36). *Ballet slipper* este sinonim cu formaţia veche în limba română, *roz pal* (de altfel, utilizată de două ori în citatul de mai sus) şi, dintre sintagmele recente, cu *pale dogwood* (*Aspecte*, p. 384). Este un binom de provenienţă engleză până acum neasimilat în limba română.

Biton – „[Autoturismul] *Captur* mizează pe originalitatea combinaţiilor de culori *biton*, cu pavilionul negru şi corpul maşinii bej" (Ren., p. 5). Provine probabil din fr. *bitonal*, care, conform PR 2018, are o semnificaţie dublă, în cromatică şi în muzică. Acest termen are o circulaţie relativ slabă în rândul culorilor preferate de automobilişti.

Butterum – „Amestecul dintre nuanţa romului şi cea a untului nu se putea numi decât *butterum*, iar delicioasa culoare are darul de a-ţi oferi o senzaţie de confort în zilele răcoroase care vor veni, fiind o nuanţă perfectă pentru tricotaje" (WP, 23.VIII.2017, p. 36); „[Se poartă] nuanţele clasice de toamnă precum navy peony, neutrul gray, *butterum* şi tawny port" (*ibidem*).

Fiesta – „Nuanţa de roşu a sezonului a fost denumită în mod sugestiv *Fiesta*, iar designerii au folosit-o în cele mai diverse ipostaze, de la vestimentaţia de seară la cea casual" (WP, 19.VIII.2019, p. 36).

Fresh – „O rochie Givenchy în această nuanţă *fresh*" (WP, 25.VII.2017, p. 36). *Fresh* este sinonimul neologic al lui *proaspăt*.

Golden lime – „O nuanţă de verde-gălbui denumită *golden lime* aminteşte de nuanţa limetei" (WP, 23.VIII.2017, p. 36); vezi şi *ballet slipper*. *Golden lime* este sinonim cu două sintagme româneşti, *verde proaspăt*, *verde crud* şi *verde gălbui* (*Aspecte*, p. 384). Este un binom de provenienţă engleză până acum neasimilat în limba română.

Greenery – „*Greenery*, verde crud este un amestec de galben şi verde, este un verde-lămâie" (WP, 25.XI.2016, p. 41); „Culoarea anului 2017, anunţată de Institutul Pantone din SUA este *greenery*" (în traducere literală "verdeaţă") (WP, 30.XII.2016, p. 36); „*Greenery* [a fost] desemnată culoarea anului 2017" (WP, 17.II.2017, p. 36); „*Greenery* sau verde-proaspăt" (WP, 21.I.2017, p. 36). *Greenery* apare chiar în textele de mai sus ca fiind sinonim cu *verde crud* şi cu *verde proaspăt*, ambele sinonime între ele. Deşi vedem aici că are încă două sinonime, având în vedere că a fost înregistrat în patru contexte, credem că are şansa de a figura cândva în limba română.

Grenadine – „Culoarea vedetă este *grenadine*, acest roşu aprins mat fiind recomandat de directoarea executivă a Institutului Pantone, L. Eisman" (WP, 25.VIII.2017, p. 36); „Paleta de culori pentru toamna 2017 înclină spre ideea de 'căldură', roşu-*grenadine* şi autumn marple" (*ibidem*). Termenul *grenadine* este sinonim cu sintagmele româneşti *roşu aprins* şi *roşu plin* (*Aspecte*, p. 384).

BDD-V5054 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:47 UTC)

Hazelnut – „*Hazelnut* (alună de pădure), o culoare de tranziţie care face legătura între anotimpuri în mod firesc" (WP, 25.XI.2016). Chiar în acest citat este explicită sinonimia între termenul independent *hazelnut* şi sintagma *alună de pădure*.

Kale – „Nuanţa *kale* este inspirată de frunzişul tânăr, de un verde intens, bogat, o nuanţă de un verde profund" (WP, 25.XI.2016, p. 14); „Kaki de tipul verzei *Kale*" (*ibidem*, p. 40); „Nuanţa *kale* oferă cadrul perfect pentru tonurile vibrante ale paletei coloristice pentru anul viitor" (*ibidem*, p. 41) (de fapt, credem că aici este vorba de *broccoli,* deoarece în engleză *kale* înseamnă "conopidă").

Lemon verbena – vezi *pink peacock.*

Lime – De specificat că termenul *lime*, care a fost înregistrat în MDN, apare şi în compusul ad hoc *verde-lime*, *vibrant*: „Încântător! Modelul român Loredana Violeta Salanţă atrage privirile cu o rochie de un *verde-lime vibrant*" (A., 29.V.2017, p. 16). De semnalat că a apărut pe piaţa românească şi o băutură medicinală, *Liberseltzer* – care figurează, de exemplu, într-o reclamă la Realitatea TV din 27.XI.2017, la ora 10 – şi are gustul acestei varietăţi de lămâie. *Lime* este o variantă a lămâii verzi, a chitrei, cu coaja subţire şi suc amărui. Vezi şi *golden lime*.

Mango – „Donatella Versace are creaţii în culori puternice, cum este galbenul, Donatella a ales nuanţa '*mango*', inspirată de exoticul fruct" (WP, 23.IX.2016, p. 42). Aici este vorba cu evidenţă de interiorul galben al parfumatului fruct. Având în vedere că acest fruct se găseşte în comerţ la noi în ţară, chiar dacă acum nu este prea răspândit, va avea, probabil, şansa de a circula şi în română cu sensul cromatic.

Mango mojito – „Nu este mai prejos nici *mango mojito,* care aminteşte de miezul fructului *mango* şi de băutura cubaneză [coctail pe bază de rom la care se adaugă apă gazoasă, lămâie verde, zahăr şi frunze de mentă, vezi PR 2006, s.v. *mojito*] deci o culoare cu trimiteri clare la căldură, soare şi distracţie" (WP, 19.VII.2019, p. 37); vezi şi *pink peacock.*

Marsala – „Un machiaj dramatic presupune buze negre, albastre, mov închis, *marsala*, maro" (T, X, 2015, p. 19); „Rochiile din pânză transparentă, în nuanţe de *marsala*" (A., 22.IV.2016, p. 42); vezi şi *tawny port*. Acest termen are la bază numele propriu al localităţii *Marsala* din Sicilia, în zona căreia a fost cultivat din 1860 (cf. Zingarelli), un anumit tip de struguri dulci şi parfumaţi din care s-a produs un faimos vin denumit *marsala.* Acesta a devenit cunoscut, de exemplu, în Anglia – unde se referă la un vin roşu – sau în Franţa, unde este atestat din anul 1892 cu sensul "vin dulce produs în Sicilia" (PR 2017). În italiană, engleză şi în franceză accepţia cromatică nu este întâlnită, aşa încât dezvoltarea semantică pare a se fi făcut numai în limba română, unde având trei prezenţe până acum, este posibil să se răspândească acest termen şi cu acest sens, care, însă, nu este

BDD-V5054 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:47 UTC)

înregistrat în dicţionarul Zingarelli. Nuanţa *marsala* este sinonimă cu termenul vechi în română *roşcat*, iar dintre sintagmele recente cu *tawny port*.

Nawy peony – „*Nawy peony*, varianta de bleumarin pentru toamna lui 2017, o nuanţă foarte închisă, aproape indigo… [se poartă] nuanţele clasice de toamnă precum *nawy peony*, neutral gray, butterum şi tawny port” (WP, 25.VIII.2017, p. 36). Este un binom de provenienţă engleză până acum neasimilat în limba română. Această sintagmă este sinonimă cu termenul utilizat şi în citatul de mai sus, *bleumarin*.

Neo-noir – „[X. a jucat] şi în thrillerul *neo-noir* regizat de Brian De Palma ‘Dulcele sărut al Daliei’” (WP, 19.VII.2019, p. 42). Aici termenul cromatic a fost deplasat pe teritoriul cinematografiei.

Neutral vezi *neutral gray*, *skini.*

Neutral gray – „*Neutral gray*, o nuanţă simplă de gri neutru care se potriveşte în combinaţie cu oricare alte culori” (WP, 7.IV.2017, p. 38); vezi şi *nawy peony*. Este un binom de provenienţă engleză până acum neasimilat în limba română. Oricum, formaţia este tautologică, pentru că ambele vocabule au sensul comun “cenuşiu”, aşa încât nu i se pot da şanse multe de viaţă lungă în limba română.

Nude – “De culoarea naturală a pielei umane” – „Pune-ţi feminitatea în valoare cu o rochie *nude* din şifon” (acasa.ro, 2.VIII.2011). Termenul este foarte răspândit cu referinţă la pielea încălţămintei: „Ce culori se poartă anul acesta la pantofi? Se poartă în continuare şi *nude* de orice tip, mat sau lucios” (Ev. z., 23.IV.2014, p. 14); „Fusta [reginei Spaniei] a fost asortată cu o cămaşă albă şi cu o pereche de sandale culoarea *nude*” (Ev. z., 5.IX.2015, p. 15). Lexemul *nude* este sinonim cu *skini* şi cu toate sinonimele acestuia; deşi este des întâlnit în presă (personal l-am înregistrat de 9 ori în *Aspecte*, p. 373–374), nu se poate spune că a fost integrat în limba română.

Nude lucios vezi *nude*.

Nude mat vezi *nude*.

Pale dogwood – „*Pale dogwood* este o nuanţă de *roz* inocentă şi pură, subtilă, cu o strălucire aparte” (WP, 25.XI.2016, p. 41) (de fapt este vorba de culoarea ramurilor arbustului *sânger* – engl. *dogwood* “sânger”. Sintagma *pale dogwood* este sinonimă cu *ballet slipper*. Este un binom de provenienţă engleză până acum neasimilat în limba română).

Pink peacock – „De la mango mojito, lemon verbena şi *pink peacock* la galben turmeric, iată cele mai potrivite variante în care puteţi deveni o zeiţă nubiană” (WP, 19.VII.2019, p. 36). Sintagma este sinonimă cu *roz* “ca bujorul”. Este un binom de provenienţă engleză până acum neasimilat în limba română.

Pink yarrow – „Tropical şi festiv, *pink yarrow* (n. r. culoarea trandafirie a plantei *coada şoricelului*, engl. *yarrow* are sensul “coada şoricelului”) este o nuanţă capricioasă care captează, stimulează şi pune în

BDD-V5054 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:47 UTC)

mişcare adrenalina privitorului. Pentru [unele case de modă] acest roz zemuriu se potriveşte perfect atât în combinaţiile de seară cât şi în cele de zi" (WP, 25.XI.2016, p. 41). Este un binom de provenienţă engleză până acum neasimilat în limba română; de altfel, nici termenul *pink* – devenit cunoscut la noi în special din cauză că figurează în titlul unui cunoscut film de producţie americană – nu este înregistrat în DOOM II şi în MDN IX (vezi Dimitrescu, *Note*, p. 159).

Primerose yellow – „*Primerose yellow* inspiră căldură şi vitalitate" (WP, 25.XI.2016, p. 40). De remarcat că *primerose* semnifică o "floare galbenă, asemănătoare primulei", deci binomul de mai sus este o exprimare tautologică prin prezenţa lui *yellow,* cuprins deja, prin semnificaţia cromatică, în *primerose*! Este un binom de provenienţă engleză până acum neasimilat în limba română.

Roşu magenta – „Noua gamă de rujuri de la Guerlin, Kiss Kiss a apărut în variante de *roşu magenta*, auriu, cărămiziu, roz-perlat sau roşu burgundiu" (ziare.com, 24.IV.2008); „Culorile disponibile ale carcasei [de maşină] (albastru şi *magenta*) îi conferă un plus de stil" (ziare.com, 28.XII.2014). Nuanţa definită prin *roşu magenta* este astăzi bine cunoscută la noi în ţară datorită împrejurării că Telekom-ul a adoptat, din 2014, pe toate chitanţele, această nuanţă de roşu cu o tentă violacee-frez; cu această ocazie trebuie să menţionăm că în DTC acest termen nu este corect definit ca fiind pur şi simplu "roşu", şi nici în MDN, unde este descris ca fiind "roşu aprins". Nicăieri nu se aminteşte de componenta *frez* sau *violacee* a acestei nuanţe! Originea termenului *magenta* este în limba italiană, unde s-a pornit de la culoarea sângelui vărsat la celebra bătălie din anul 1859 din localitatea *Magenta*. Este greu de înţeles de ce, în dicţionarul de înaltă ţinută Zingarelli – unde nuanţa *magenta* este corect definită ca fiind "rezultanta combinaţiei între culorile *roşu* şi *violet*" – este invocat anul 1894 pentru bătălia de la Magenta; termenul figurează cu acest sens cromatic şi în limbile engleză şi franceză, aici încă din anul 1862, conform PR 2017, cu precizarea: „din domeniul coloristicii folosit în imprimerie şi în fotografie".

Rouge-flamme – „Culoare preferată mai ales de unele doamne care conduc automobilele este *rouge-flamme*" (Ren., p. 25), formaţie sinonimă cu *roşu-aprins*.

Seren – „Culorile acestui an, stabilite de Institutul american Pantone, respectiv *albastru-seren* şi roşu-cuarţ, se păstrează şi în 2017" (WP, 11.XI.2016, p. 40); „Decoraţiune *albastru seren*" (WP, 2.XII.2016, p. 41).

Serenity – „Dacă vrei să aduci o notă de prospeţime, foarte şic, poţi aborda culorile anului 2016: roz-cuarţ, şi *serenity*" (WP, 12.II.2016, p, 42). Termenul este sinonim cu *bleu* şi cu *seren*.

Shaded spruce – „*Shaded spruce* ('umbrit elegant', n.n.) este o nuanţă care ar putea fi cel mai bine descrisă ca *turcoaz închis*" (WP, 25.XI.2016, p. 36). Sinonimia cu *turcoaz închis* reiese din citatul precedent.

BDD-V5054 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:47 UTC)

Este un binom de proveniență engleză până acum neasimilat în limba română.

Skini – "De culoarea naturală a pielii umane" – „Se poartă nud! Şi nu este nudul la care te gândeşti. Este vorba despre culoarea crem, cafea cu lapte, nud, nude, neutral, *skini*, spune-le cum vrei" (Euforia TV, la telejurnalul din 30.XI.2014, ora 14); interesant aici este bogatul lanţ sinonimic *crem*, *cafea cu lapte*, *nud*, *nude*, *neutral*, *skini* în care însă credem că nu îşi are locul termenul *neutral* cu sensul "gri" şi nu cu accepţia "bej", ca la toate celelalte lexeme.

Tawny port – „*Tawny port* este o nuanţă solidă, tot de roşu, bogată şi îndrăzneaţă… fiind comparată cu un vin dens de Bordeaux. Nuanţă rafinată şi elegantă, aduce aminte de culoarea anului 2015, *marsala*, fiind diferită de aceasta cu numai câteva tonuri" (WP, 25.VIII.2017, p. 36); vezi şi *navy peony*. Dintre termenii recenţi este sinonim cu *marsala*. Este un binom de proveniență engleză neasimilat în limba română.

Turmeric – „*Turmeric* [numit aşa] după exoticul condiment, nuanţă aflată între galben şi portocaliu, este o nuanţă-fetiş a sezonului estival; acesta a fost prezent în colecţiile Valentino, Hermes, Fendi şi Carolina Herera" (WP, 19.VII.2019, p. 37); vezi şi *pink peacock*. *Turmeric*, inexistent în dicţionarele româneşti, este cunoscut drept condiment, mai de multă vreme, sub forma *şofran* (de India), de origine slavă, care, în a se aminti de *turmeric*.

Wenge – „O eleganţă tinerească este obţinută prin alăturarea unor piese închise, *wenge*, unor canapele de pânză bej" (egirl.ro, 14.VIII.2006); „Am observat că e tare la modă *wenge*" (kudika.ro, 12.XII.2008); „Bucătăria Selena [este de culoarea] *wenge* plus alb" (Ev. z., XI, 2014, p. 7). De menţionat că, în Chelaru-Murăruş, C.N., p. 185–188, sunt înregistrate multe variante ale lui *maro*, iar, la p. 187, *wenge* apare precedat de maro (*maro-wenge*). Termenul nu figurează în dicţionarele româneşti.

Câteva observaţii cu caracter general la lista cu elemente cromatice recente, anterior expusă:

A) Cu elementele coloristice de mai sus remarcăm că s-au îmbogăţit atât unele culori, cât şi unele nuanţe (de reţinut că acele culori care nu s-au îmbogăţit în ultima perioadă cu elemente străine sunt semnalate prin –):

Roşu: *fiesta*, *grenadine*, *magenta*, *marsala*, *rouge flamme*, *tawny port* – 6 elemente;
Nuanţa *roz*: *ballet slipper*, *pale dogwood*, *pink peacock*, *pink yarow* – 4 elemente;
Nuanţa *maro*: *autumne marple*, *wenge* – 2 elemente.
Portocaliu –.

BDD-V5054 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:47 UTC)

Galben – *lemon verbena* – 1 element.
Nuanţele: *mango*, *mango mojito*, *primerose yalley*, *turmeric* – 4 elemente.
Verde –.
Nuanţele: *golden lime*, *greenery*, *lime*, *verde-lime* – 4 elemente.
Albastru –.
Nuanţa bleu: *seren*, *serenity* – 2 elemente.
Nuanţa turcoaz: *shaded spruce* – 1 element.
Nuanţa bleumarin: *nawy peony* – 1 element.
Violet –.
Indigo –.

Nonculori:
Alb –.
Nuanţe:
bej: *butter*, *hazelnut*, *nude*, *skini* – 4 elemente.

Negru – *neo-noir* – 1 element.
Nuanţa gri: *neutral*, *neutral gray* – 2 elemente.

În plus s-au adăugat două elemente noi cu caracter general: *biton* şi *fresh.*

În ordinea numărului de elemente străine cu care s-au îmbogăţit *culorile* sunt:
Roşu – cu 12 elemente.
Galben – cu 5 elemente.
Verde – cu 4 elemente.
Albastru – cu 4 elemente.

Iar *nonculorile*:
Alb – cu 4 elemente.
Negru – cu 3 elemente.

Se poate observa că, din totalul de 34 de elemente cromatice cercetate aici, cel mai mult, fiind vorba de texte extrase în special vara, s-au îmbogăţit culorile „solare”, *roşul* şi *galbenul.*

B) Cele 34 de noi elemente sunt exprimate atât prin termeni unici cât şi prin termeni prezenţi în sintagme alcătuite fiecare din câte două componente; raportul dintre acestea este extrem de echilibrat, cu un mic „plus” raportat la termenii unici: 18 sunt termeni unici, iar 16 sunt termeni în sintagme sub formă de binoame.

BDD-V5054 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:47 UTC)

C) După numărul de apariţii în textele din ziarele despuiate de noi, termenii şi sintagmele cromatice apar astfel:

– O ocurenţă: *ballet slipper*, *biton*, *butterum*, *fiesta*, *hazelnut*, *lemon verbena*, *mango*, *nawy peon*, *neo-noir*, *nude lucios*, *nude mat*, *pale yerrow*, *pink prony*. *primerose yellow*, *serenity*, *shaded spruce*, *skini* – 17 elmente lexicale.

– Două ocurenţe: *autumn marple*, *fresh*, *golden lime*, *grenadine*, *kale*, *lime*, *mango mojito*, *neutral*, *neutral gray*, *seren*, *turmeric* – 11 elemente lexicale.

– Trei ocurenţe: *marsala*, *tawny port*, *wenge* – 3 elemente lexicale.

– Patru ocurenţe: *greenery* – un element lexical.

– Nouă ocurenţe: *nude* – un element lexical.

O notă specială pentru roşu *magenta*, care apare în citatele de mai sus numai de două ori, dar figurează în toate textele trimise de Telekom, deci are o mare răspândire.

D) Din perspectivă etimologică, cei mai mulţi termeni şi binoame cromatice sunt de origine engleză, termeni pe care nu îi vom mai aminti, dar ne vom opri asupra lexemelor de altă origine, şi anume: *biton*, *neo-noir* şi *rouge flamme* care sunt de provenienţă franceză; sunt spanioli: *fiesta* şi *mojito; hazelnut* este german; *verbena* este latină; *seren* este de sursă italiană.

Alte elemente dintre cele cercetate de noi în acest text au provenienţe, probabile, multiple. Astfel, *lime* poate fi de origine franceză, engleză; *mango* este de sursă italiană, portugheză; *magenta* se poate explica chiar prin trei limbi, prin italiană, engleză, franceză.

E) Ultima problemă este cea mai spinoasă: ce se alege de aceste 34 de elemente cromatice? Câte vor supravieţui? În general, în DCR am considerat că dacă un termen este cunoscut prin două prezenţe are şansa de a se impune în limba noastră. În cazul special al termenilor unici şi, mai ales, al sintagmelor coloristice, situaţia este, însă, alta. Se observă că, chiar dacă un termen este prezent de la 2 chiar până la 9 ori (este cazul lexemului *nude,* despre care nu se poate afirma că până acum s-ar fi implantat în română!), siguranţa stabilizării lui în română rămâne incertă. Motivele? Cele mai numeroase din cauză că unele nu reprezintă, de fapt, nişte nuanţe sensibil diferite faţă de altele într-adevăr noi; şi deseori un termen cromatic este sinonim cu un alt termen din vechiul fond al limbii sau, mai rar, cu o sintagmă recentă, iar alteori sintagmele sunt tautologice, deci inutile – vezi mai sus *neutral grey* sau *primerose yellow*. Dintre termenii aflaţi în lista de mai sus probabil vor rezista trecerii timpului doar câţiva, şi anume *mango*, *marsala*, *magenta*, probabil şi *pink*. Din păcate, zona culorilor şi a nuanţelor

BDD-V5054 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:47 UTC)

este extrem de „mişcătoare” şi este poate chiar mai greu decât în alte cazuri să se facă pronosticuri. Oricum, sintagmele – destul de greoaie, conţinând termeni relativ necunoscuţi, în engleză – nu credem că vor supravieţui în aria limbii comune, ci vor rezista, cel mult, în lumea şi în limbajul anumitor persoane cultivate.

Bibliografie, surse:

A. = *Adevărul*, ziar, înainte şi după 1990, Bucureşti.
acasa.ro = pagina de internet a postului de TV Acasă TV, după 1990, Bucureşti.
Chelaru-Murăruş, CN = Oana Chelaru-Murăruş. Despre culori şi nuanţe în epoca globalizării. Noi termeni cromatici în româna actuală (Studiu de caz: *gri* şi *maro*). În Rodica Zafiu, Camelia Uşurelu, Helga Bogdan Oprea (coord.). *Limba română: ipostaze ale variaţiei lingvistice. Actele celui de-al 10-lea Colocviu Internaţional al Departamentului de Lingvistică*. Vol. I (*Gramatică şi fonologie. Lexic, semantică, terminologii. Istoria limbii române, dialectologie şi filologie*). Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti, 183–196.
Chelaru-Murăruş, DNC = Oana Chelaru-Murăruş. Dinamica numelor de culori în româna actuală. În Rodica Zafiu, Ariadna Ştefănescu (coord.). *Limba română: direcţii actuale în cercetarea lingvistică. Actele celui de-al 11-lea Colocviu Internaţional al Departamentului de Lingvistică*. Vol. II (*Lexic, semantică, terminologii. Stilistică, pragmatică retorică şi argumentare*). Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti, 2012, 203–217.
DA = Dicţionarul Academiei.
DCR = Florica Dimitrescu, *Dicţionar de cuvinte recente*, Bucureşti, 1982.
Dimitrescu, *Aspecte* = Florica Dimitrescu, *Aspecte din istoria lexicului românesc*. Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti, 2018.
Dimitrescu, *Note* = Florica Dimitrescu. Note asupra unor denumiri din cromatica actuală. În Isabela Nedelcu *et alii* (coord.). SL, 2011, 155–164.
DMAR = Dorina N. Rusu, *Dicţionar. Membrii Academiei Române. 1866–2010*. Ediţia a IV-a. Bucureşti: Fundaţia Naţională pentru Ştiinţă şi Artă, 2010.
DOOM II = Ioana Vintilă-Rădulescu (coord.). *Dicţionar ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române*. Ediţia a II-a. Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic, 2005.
DS = Luiza Seche, Mircea Seche, *Dicţionarul de sinonime al limbii române*. Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic, 1997.
DTC = Eugen Bulai, *Dicţionar de termeni cromatici*. Bucureşti: Editura Viitorul Românesc, 1997.
egirl.ro = publicaţie on line dedicată tinerelor, după 1990, Bucureşti.
Euforia = *Euforia*, canal de TV după 1990, Bucureşti.
Ev. z. = *Evenimentul zilei*, ziar, după 1990, Bucureşti.
kudika.ro = ediţie online a publicaţiei „Kudika”, după 1990, Bucureşti.
LR Direcţii = *Limba română. Direcţii actuale în cercetarea lingvistică*, editori: Rodica Zafiu, Ariadna Ştefănescu. Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti, 2012.

BDD-V5054 © 2019 Casa Cărţii de Ştiinţă
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:47 UTC)

PR = *Le Petit Robert*, ediţiile din 2016, 2017, 2018, 2019. Paris: Éditions Le Robert.
Realitatea TV = *Realitatea românească*, canal de TV, după 1990, Bucureşti.
Ren. = *Renault Capture*, prospect, Bucureşti, 2016.
T. = *Tabú*, revistă, după 1990, Bucureşti.
SL = *Studii de lingvistică. Omagiu profesoarei Angela Bidu-Vrănceanu*. Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti, 2011.
WP = *Weekend plăcut*, suplimentul de sâmbăta al ziarului *Adevărul*, după 1990, Bucureşti.
ziare.com = site dedicat informațiilor cotidiene la nivel național
Zingarelli = N. Zingarelli, *Vocabolario della lingua italiana*, ed. a XII-a, a cura di Miro Dogliotti e Luigi Rosiello, Bologna, 2007.

BDD-V5054 © 2019 Casa Cărții de Știință
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:47 UTC)